

УДК 746:684.7

**ТРАНСФОРМАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ВИШИВКИ
З ДАВЕН ДО СЬОГОДЕННЯ**

Т.І. ПОПОВА, П.С. ПАРФАНЮК

Українська інженерно-педагогічна академія

Мистецтво вишивки існує дуже здавна і є цікавим національним надбанням українського народу. Особливого розвитку творчість вишивання набуває після запровадження християнства на території Київської Русі. В Україні при великих монастирях та церквах працювали школи і майстерні, де дівчат навчали народному мистецтву вишивки, а послушниці та черниці гаптували церковний одяг, покривала, ікони, рушники для прикрашання образів.

Зазначимо, що у ХІХ ст. українська вишивка стала модним одягом, оскільки у містах з'явилися майстерні й ательє, де можна було пошити та вишити одяг на будь-який смак. Поява фабричних тканин, штучних барвників та доступність схем для візерунків вишивання — все це сприяє популяризації мистецтва серед жінок будь-яких соціальних верств та віку. Вишиті гобелени, килими, верхній одяг, скатертини, серветки, рушники, аксесуари (пояси, сумочки), щоденний та святковий одяг — все це прикрашалось вишивкою. При чому кожен регіон України мав свої улюблені техніки вишивання та поєднання кольорів.

Вишита сорочка завжди була важливою складовою строю будь-якого українця: її одягали й повсякдень, і на свято, з нею вперше вітались зі світом й йшли в останню путь. Вишиванка була ознакою народу, частиною культури та самосвідомості.

Після здобуття незалежності, коли потрібен був символ, який би об'єднав країну, то вишиванка отримала статус національного одягу і мати в гардеробі вишиванку знов стало престижно. Вишита сорочка стала складовою гардеробу ділових панів та паночок й студентів, яка отримала власне свято, що відзначають в третій четвер травня.

З'ясовано, що вперше вшанувати вишиту сорочку запропонувала в 2006 році студентка Чернівецького університету імені Юрія Федьковича Леся Воронюк, яку надихнула вишиванка Ігоря Житарюка. Він часто приходив на пари в вишитій сорочці, як і деякі інші студенти вишу. Дівчина запропонувала своїм одногрупникам та іншим студентам обрати один день та усім разом прийти у вишитих строях.

Так, сьогодні свято вишиванки має рівень не лише Всеукраїнського (у 2010 році вишиті сорочки заповнили вулиці Львова, Рівного, Запоріжжя та Сімферополя), але й поступово виходить на міжнародний рівень: до свята долучаються українські діаспори та просто прихильники українських вишиванок, які з радістю викладають фото та відео в українських вишитих строях (рис. 1).

Окрім Парадів вишиванок в день свята організують флешмоби, фотосесії, майстер-класи народних мистецтв (вишивки, плетіння) тощо.

2011 року з нагоди п'ятиріччя свята було встановлено рекорд за кількістю людей в вишиванках в одному місті — на Центральній площі

Чернівців зібралось понад 4000 людей у вишитих строях (його внесено до книги рекордів Гіннеса). Також цього ж року для центрального корпусу Чернівецького університету пошили велику символічну вишиванку (4x10 метрів).

Цікавим фактом є те, що у 2018 році в Мистецькому арсеналі пройшов етнопоказ, моделями якого стали жінки та дівчата, котрі захищають країну від агресора на Сході України (рис. 2) [1, 2].

Рис. 1. Паради вишиванок у 2008 році

Рис. 2. Етнопоказ в Мистецькому арсеналі у 2018 році

Сьогодні вишиванка є обов'язковим атрибутом образу сучасного українця. Одягатися у вишиті сорочки на різні заходи стало популярним, тому багато українців обирають собі не одну вишиванку, а декілька – на різні випадки життя (рис. 3) [2].

Рис. 3 Сучасна вишиванка українців

Отже, українська вишита сорочка пройшла довгий та цікавий шлях трансформації до сьогодення і є символом родової пам'яті, порядності, вірності та любові. Наші предки залишили українцям у спадок величезний скарб, який потрібно не втратити, а й примножити його та передати у спадок іншим нащадкам.

Література

1. Вишиванка є символом нескореності, сучасною зброєю та нерозривним зв'язком поколінь [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://armyinform.com.ua/2020/05/21/vyshyvanka-ye-symvolom-neskorenosti-suchasnoyu-zbroeyeu-ta-nerozryvny-m-zvyazkom-pokolin/>
2. Вишиванки: історія і сучасність [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://etnoxata.com.ua/statti/vishivanki-istorija-i-suchasnist/>